

katalog nerovností

Caroline Criado Perez

Neviditelné ženy

Host, 2024, přeložila Tereza Plachá, 472 stran

TEXT JAN STARÝ

FOTO RACHEL LOUISE BROWN

HODNOCENÍ 85 %

Teze knihy *Neviditelné ženy* s podtitulem *Jak data a výzkumy utvářejí svět pro muže* je prostá: ve studiích a průzkumech, na které se spoléháme, chybí údaje od žen. Vzápětí rozhodování podložené daty tak ztrácí punc racionality, když ignoruje potřeby poloviny lidstva. Britská autorka Caroline Criado Perez vyrazí ve svém bestselleru z roku 2019 na exkurzi po nerovnostech napříč obory lidské činnosti a připomíná, jak často je automatickou normou pořádek muž. Sled chytavých příběhů, překvapivých statistik a vyvrácených mýtů je mimo jiné nevyčerpatelným zdrojem munice do diskuzí.

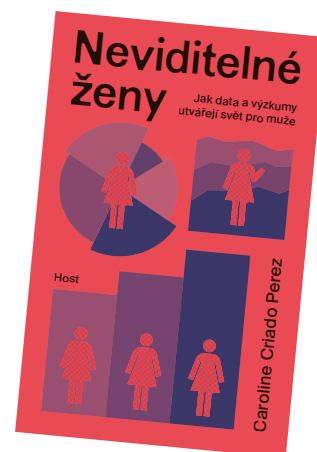
O některých věcech tuší i mužský čtenář, autorka ale obraz podkládá konkrétními údaji. Jedním z velkých témat je neplacená práce, kterou celosvětově ze tří čtvrtin odvádějí ženy. To znamená tři až šest hodin denně ve srovnání s půl až dvěma hodinami u mužů. Tahle zátěž se samozřejmě podepisuje na kariéře a zdraví, ať už jde o větší riziko depresí a srdečních chorob nebo o nedostatečnou rekonvalescenci po náročných operacích kvůli pečovatelským povinnostem, a přispívá k závislosti na mužích. Criado Perez ani nezmiňuje typický případ kapitalistické socializace nákladů, kdy nutná péče zůstává bez odměny – té se dostane firmám vedených muži, jimž ženská práce uvolňuje ruce. Zato cituje studie ukazující, že pokud se o ona vedoucí místa ženy ucházejí, musí se srovnat s tím, že to jejich okolí bude připadat jako nepřiměřená cizí země.

Méně zřetelným problémem je citlivé téma přístupu k hygienickému zázemí. V uprchlických tábořích téměř sedmdesát procent žen ze strachu prostě v noci na sdílené toalety nechodí; aby to zvládly, vynechávají jídlo a pití nebo používají pleny pro dospělé. Podobná je i každodenní realita šedesáti procent indických domácností, které nemají přístup k toaletě. Nejde ale jen o strach ze znásilnění v chudých zemích, například setrvalý pokles počtu veřejných toalet ve Velké Británii a Kanadě koreluje s nárůstem ženských urologických onemocnění.

Tady se autorka dostává ke druhému velkému tématu, jímž je opomíjení ženských potřeb. Může jít o bezpečnostní prvky v autech, sítě veřejné dopravy i podporu pro akademičky s dětmi. Zvláště zajímavá je zde pasáž věnovaná

tradičním tříkamenným plotnám, které stále využívá více než třetina lidstva. Při vaření v nevětrané místnosti se ženám dostávají do organismu obří dávky škodlivých látek, v jejichž důsledku ročně umírají téměř tři miliony lidí. Organizace pro pomoc zemím třetího světa se snaží tuto situaci změnit, ovšem jimi dodané sporáky opakovaně nevyhovovaly, protože nezohlednily nároky na čas, údržbu nebo topivo z hlediska obsluhujících žen. Aspoň tato kapitola ovšem končí optimisticky – levná a funkční řešení již existují.

Části o zdravotnictví patří mezi ty nejvíce frustrující. Ženy jsou často náchylnější k některým onemocněním, přesto v medicínských studiích stabilně tvoří výraznou menšinu. Zcela bizarní jsou citované případy jako třeba ten, kdy se vliv alkoholu při používání „ženské viagry“ testoval na vzorku, kde bylo desetkrát víc mužů než žen. Leitmotivem je perverzní argument, že jsou tělesné procesy žen příliš nestabilní na to, aby se zařazovaly do studií. V takovém případě je snad třeba o to důkladnější výzkum, ne? Zvlášť pokud dojde na takzvané atypické projevy infarktu u žen, kvůli kterým mají o polovinu vyšší riziko špatné diagnózy.

Criado Perez cituje doslova stovky nerovností od předsudků vůči vědkyním a političkám po odlišný dopad škrtů po poslední finanční krizi. Její argumentace není úplně prostá anekdotických důkazů a zmatené kauzality, převážně ovšem rodící se námitky utluče příval dalších případových studií. Objem informací, který *Neviditelné ženy* sdělují, je nezměrný, kniha je tak především katalogem nerovností z každodenního života, práce, designu, medicíny, veřejného života a krizových situací.

Řada informací bude nová pro většinu čtenářů, a i u známějších témat text poslouží jako znamenitá příručka, kterou lze doporučit nejen mužům.

